

Vredja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—

V spravi prejemov mesečno K 1-70

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolpna poltivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna poltivrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izveniški nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Nova država.

Po prizadevanju avstrijske in italijan-ske diplomacije se je te dni ustanovila v Evropi nova samostojna država, Albanija. To dejstvo je tako velike politične važnosti, da ne moremo mimo njega.

Albanci so res da eden najstarejših evropskih narodov. Večinoma jih smatrajo za potomce Ilirrov, so pa silno pomešani z vso močjo drugo krvjo, zlasti slovansko, grško in kolikortoliko tudi osmansko. Da pa imajo zelo razvito samovoljno individualnost, se ne da tajiti.

Albanci so eno tistih evropskih plemen, ki se niso mogla nikoli kulturno razviti, in danes so menda edini necivilizirani narodni ostanek iz pradavnine, ki je v Evropi prišel do politične samostojnosti, seveda ne z lastno močjo.

Ne pišemo znanstvene razprave, da bi razglabljali, ali je nprav teh rodov kriva, da se niso nikamor povzpeli ali neugodne teritorialne in zgodovinske razmere. Bržčas je vplivalo oboje, kajti lega Albanije je, kolikor meji na Adrio, v trgovinskem pogledu ugodna. Zaledje je seveda sama skala, kjer so njivice približno take, kakor n. pr. pri nas v Trenti, zraven pa brez vode. Tisto pest prsti, kolikor jo ima albanski hribovec, morajo namakati s pomočjo žlebov, ki tekó ob njivah na pobočjih. Toda na drugo stran se Albanija odpira v rodovitno vardarsko dolino, na tisto stran so planine lepo gozdne in imajo izborne pašnike, kjer bi procvitala živinoreja. Na to stran so Albanci tudi res vedno pritiskali in se borili za zemljo s srbskim kmetom, pa ga kljub turški pomoči le niso mogli udušiti. Prav to je dokaz, da albansko pleme po svoji naravi ni sposobno za ustaljeno kmetstvo življenje, ki je podlaga kulturi, ker sicer bi bilo vardarsko dolino gotovo popolnoma poalbanilo. Albanec pa je le kradel, ropal in kral. Baron Nopcsa, ki jih najbolj pozna, pripoveduje, kako Albanec ponoči na paši napol dremajočemu pastirju ukrade kozuh s tesla. Ko grozdje dozori, ga pride Albanec z gorá potrgat in pozobat, ko se je ovčja čeda namožila, pride Albanec po svoj tribut, če se braniš, ti zažije bajto, pridejo cele tolpe in začno pobijati, končno te z zemlje izpodrine, ti mu pa lahko služiš za najemnika. Vendar albansko veleposestvo ne postane nikoli središče kake kulture, ker Albanec svoje narave tudi v ugodnih razmerah ne sleče. Žilavi srbski kmet se vendarle obdrži, če ne tako, pa drugače, večina Albancev pa pol leta kruto strada in živi tako, kakor bi pri nas še pes ne.

Albanci so medseboj razklani v rodove. Po dva rodova se navadno medseboj razumeta, obadva s tretjim in ostalimi pa ne. Rodovi so na ta način ves čas medseboj več ali manj v bojnem stanju, ako jih začasno ne zveže kaka sila. Vzrok je krvna osveta, vrhovna postava Albanca. Baron Nopcsa ima prav, če trdi, da je krvna osveta med Albanci potrebna, toda potrebna je le zavoljo njihove divjosti, ker bi se, če bi te osvete ne bilo, bili Albanci že davne vsi medseboj poklali. Tako se pa koljejo takorekoč le ritmično, s presledki, v gotovem krogu, periodično, boječ se avno osvete. Seveda pa krvna osveta splošno otopi čut vrednosti človeškega življenja, je zato dvorezen meč. V Albaniji umrje povprečno gotovo 35% moških nenaravne smrti, pa rajši več. Nekaka protiutež proti temu običaju je velika gostoljubnost, vsled katere je gost nekako posvečena oseba in ga mora gospodar, ako mu kdo kaj zlega naredi, s krvjo osvetiti. Kako slabe so varnostne razmere v Albaniji, dokazuje to, da se morajo kake važne steze in soteske ali prelazi posebič »posvetiti«, vsled česar se za njih nikogar ne sme ustreliti. Tak kraj, ma, kakor pravi, »beso«. Nedotakljiv je »ujec«, vsled česar je, kar se tega tiče, v Albaniji lahko potovati, seveda so druge težave.

Južni Albanci, Toski, govore čisto drug jezik kakor severni, Gegi, se le težko

medseboj razumejo in so si sploh tuji. Veliko razliko dela med njimi tudi konfesija, ker pripadajo muslimanstvu (60%), pravoslavju (20%) in katoličanstvu (20%). Kar se praznovanja tiče, so pa še vsi napoln-pagani. Do najnovejšega časa še svojega alfabeta niso imeli, lastnih šol imajo le malo, večinoma laške, seveda samo v treh, štirih mestih. Literature nimajo nič, razun par pesmi, ki so pa tudi večinoma srbskega izvora, kakor tudi pravljice, ne poznajo tudi ne svoje zgodovine, družji jih pravzaprav le njihova neukrotljiva divjost in njihov primitivni zakonik, dukadžin, kakor ga imajo podobnega vsi necivilizirani rodovi. Žena pri njih nič ne šteje, morala je na precej nizki stopnji, oboroženi so vsi, obleke pa celo leto ne menjajo.

Albanci so bili enkrat na tem, da se povzpnejo do kulture, pod srednjeveškim srbskim carstvom, kateremu so bili podložni. Seveda bi se bili bržčas posrbili. Turek jim je pustil vso svobodo, le da so mu plačevali davek, večinoma seveda v krvi. Oddolžil se jim pa tudi za to ni nič, ni zidal ne ceste, ne mostu, ne železnice. V Albaniji je ostalo do danes vse tako, kakor je bilo ob Kristusovem rojstvu — le nekaj trgovine cvete po obmorskih mestih, to pa še iz benečanskih časov.

Ti rodovi imajo zdaj svojo državo. Njen provizorični predsednik Kemal-bej ima največjo nalogo, kar jih je kdaj imel kak državnik in bi moral biti več kot Mojzes ali Lykurg, da bi ji bil kos. V Albaniji ima vsak rod, in teh rodov je nebroj, svojo posebno avtonomijo. Kako iz teh avtonomij napraviti eno in pri takih plemenih, ki poznajo le eno postavo, tisto namreč, ki jo daje puška, katera brani stoletne, današnjemu času čisto neprimerne običaje — to je res gigantska naloga. Pomisliti je še to, da Albaniji, odkar je Staro Srbijo, Metohijo in bitoljski okraj, kjer raste žito in koruza ter se redi živina, anektirala Srbija oziroma Bulgarija, ostanejo samo še skale. In da Kemal beja niso postavili vsi Albanci, ampak le gotov del, je tudi zelo verjetno.

Mi kaj malo verujemo v življenjazmožnost te nove samostojne Albanije, čeprav ji želimo vso srečo, kakor se ob takih slovesnih prilikah spodobi. Kdo jim bo dal ustavo in kakšno? Kdo se ji bo pokoril? Ali pa ostane njihov prastari dukadžin? Od česa bodo živeli? Kako se mogli ubraniti tujega vpliva, ki jih bo od vseh strani pritiskal? Ali ne bo dejstvo, da bo velik del Albancev živel pod žezlom treh kraljev, povzročalo neprestane konflikte? Na koga se bodo naslonili? Na Turčijo? Avstrijo? Italijo? In morská obal? Sami iz nje ne morejo nič narediti, rivalizirali pa bomo za morje mi, Lahi in Grki. Kaj bo iz tega?

Novo samostojno državo imamo v Evropi, toda, kako dolgo bo ta država samostojna, to pa je drugo vprašanje. Sicer bodo garantirale za njeno neodvisnost veslele, toda koliko so te garancije vredne, to ravnokar doživljamo.

Katoličani v novi Srbiji.

(Od našega poročevalca iz Beograda.)

Mislim, da bo katoliške Slované zanimalo vprašanje, kaj bo s katoličani v Srbiji, v kateri do danes razun tujcev ni bilo domačih katoličanov.

Sredi Kosova je vas Janjevo. Prebivalcev ima 2000 samih katoličanov. To so potomci starih Dubrovčanov, ki so prišli sem na povabilo srbskih vladarjev kot rudarji in rokodelci. Tudi sedaj so Janjevci vsi po vrsti rokodelci; nobeden izmed njih ne zna drugega nego srbski jezik ter se tudi smatrajo za Srbe.

Še veliko več je katoličanov med Arnavti, ki se večinoma precej razlikujejo od muslimanskih Arnavtov, ker niso bili nikoli tako krvoločni in zločinski kakor mohamedanski.

Katoliški škof, ki ima svojo stolico v Skoplju, prebiva v Prizrenu, kjer je tudi srbski mitropolit. Katoličani imajo svoje cerkve in župnije v Skoplju, Prizrenu, Prištini, Peči, Djakovici, Mitrovici, Janjevu, Ferizoviću, vasi Cubli pri Prizrenu in v

vaseh Karadağa, Stubli in Letnici. Škof Lazar Dimijade se že več mesecev mudi na Dunaju; zastopa ga don Jožef Raman, ki je po rodu Srb iz vasi Stuble v Skopski Crni gori (Karadağ). Največ duhovnikov daje velika in napredna vas Janjevo, odkoder so bili tudi domalega vsi škofi.

Da v dejanju pokaže, da so mu vsi podaniki, brez ozira na vero, enako mili in dragi, in da more v Srbiji vsak svobodno izpovedovati svojo vero, se je kralj Peter preteklo nedeljo z velikim spremstvom udeležil službe božje v katoliški katedrali v Skoplju. Don Raman ga je prisrčno pozdravil in mu zagotovil zvestobo in udanost katoliških podanikov.

Katoličani v Srbiji dobe — po informacijah z najmerodajnejšega mesta — popolno versko avtonomijo, kakor jo imajo v Črnigori. V tej stvari se bo sklenil konkordat s svetim očetom papežem.

Sicer so pa doslej tudi židi imeli v Srbiji veliko versko svobodo in vse državljanske pravice; za vse to so se sedaj dostojno oddolžili in doprinesli mnogo žrtev na življenju in premoženju za osvobodjenje Stare Srbije izpod turškega jarma. Oddolžili se bodo tudi katoličani, in sicer toliko prej in toliko bolj, ker niso samo kristjani, marveč naši pravi bratje: Srbi ali poarnavteni Srbi, ki se bodo polagoma pod vplivom kulture in časa narodno zavedli in se vrnil k svoji stari jati ter se v narodnem oziru čutili Srbe.

V časih strašnega verskega fanatizma so tudi v Srbiji tuje vere imele popolno svobodo in uživale varstvo deželnih zakonov; tujeji so v množicah prihajali v Srbijo na delo in še danes se nahajajo sledovi njihovih cerkva, ki so jih kasneje Turki uničili.

Z versko toleranco se mora Srbija tudi sedaj izkazati, posebno še nasproti katoličanom, saj je to vera mnogih Srbov in vseh naših najbližjih krvnih bratov: Hrvatov in Slovencev.

Ustava kraljevine Srbije štiti vse priznane vere, in da bo v polni meri ščitila tudi katoličane, naj nam služi v dokaz uvodni članek vladnega glasila »Samouprave« št. 285. z dne 22. novembra, pod naslovom »Ena naših dolžnosti«. Članek je inspiriral sam ministrski predsednik Pašić, in se tisti del, ki se tiče katoličanov, glasi tako-le:

»Doselej je imela Srbija jako majhno število državljanov rimsko katoliške vere, tes se zanje ni moglo tako skrbeti, kakor bi bilo to njihovemu čustvovanju všeč. To so bili tujci, ki so se ali samo začasno mudili v Srbiji, ali pa jih je bilo tako malo, da se jim ni mogla dati posebna cerkvena občina. Njihove verske obrede so vršili duhovniki iz sosedne monarhije, od časa do časa tudi njihovi škofi. Radi tega je prihajal tudi slavní škof Strossmayer, ki se v Srbiji ni sprejemal samo s spoštovanjem, marveč tudi z očividnimi simpatijami.

»Z vedno močnejšim razvijanjem mednarodnega prometa je pa postal ta nedostatek vedno bolj občuten. Vrh tega dobi Srbija vsled pridobitev na bojnem polju znatno število podanikov rimsko-katoliške vere. Zanje nastaja sedaj dolžnost, da poskrbi za dušne potrebe teh svojih novih državljanov. Povdarjajoč to potrebo in to dolžnost Srbije, se na tem mestu ne mislimo spuščati v podrobnosti, ker je to stvar v to poklicanih krogov. V vsakem slučaju bi bil konkordat z Vatikanom, po zgledu Črne gore, začetek od strani države, da tudi nasproti našim sodržavljanom rimsko-katoliške vere pokaže tisto pažnjo, do katere imajo pravico. Kot glasilo javnosti opozorujemo na to potrebo, uverjeni, da ji bo vlada kraljevine Srbije zadoštila in s tem izvršila akt humane tolerancije, ki bo Srbiji in srbskemu narodu utrdil n povečal simpatije in spoštovanje kulturnega evropskega sveta. Srbija je bila dežela verske svobode v časih avtokracije in verske izključljivosti. Danes ji je tega še dvakrat bolj treba, danes, ko njene državljanske in politične svoboščine z opra-

vičenim ponosom napolnjujejo prsi vsakega njenega podanika.«

Naloge in težave nove Črnogore.

(Pismo s Cetinja.)

Vse že živi v misli, da je vojne končee in povsodi se misli na to, kaj in kako bo po vojni. Mnogi uradniki, ki so šli v vojno, zlasti tisti, ki so se nahajali v brigadi brigadirja Vukotića, se vračajo in prevzemajo svoje agende. Povsodi se občuti potreba, da se prične z delom in pripravi za mirno življenje, od katerega nas pač le še nekaj tednov loči.

Vsak se zaveda, da se Črnogora nahaja sedaj na pragu novega življenja. Zdi se, da je sedanja vojna zrahljala marsikatero ustanovo v Črnigori, ki so se smatrale za temeljne, a se bodo morale izpremeniti. Predvsem bo menda prišla na vrsto razdelitev Črnogore po plemenih. V svojih pismih sem se ob več prilikah dotaknil te stvari in beležil nekatere vojne neuspehe, ki so bili le posledica te razdelitve po plemenih. V zadnjih 34 letih, ki jih je črnogorski narod pod vladro kralja Nikole preživel v miru, je bil res zedinjen in posamezna plemena se med sabo niso bojevala, kakor se je popreje dogajalo. Toda to dejstvo, da med posameznimi plemeni ni bilo bojov, še ne pomeni, da so med plemeni izginili vsi stari spori in nasprotstva. Črnogorci še danes niso prišli tako daleč, da bi se smatrali samo za Črnogorce, marveč vsakemu je predvsem do plemena in šele potem za narod kot tak. Danes, ko je med Srbi in Bulgari izginila zadnja sled kake meje, se Črnogorci še vedno omejujejo na plemenske skupine. Medtem ko se v poročilih o bojih pred Odrinom in v Čataldži niti ne ve za kako razliko med bulgarskimi in srbskimi četami — prihajajo cetinjskim listom ostri popravki, ako slučajno v poročilu o kakem boju niso posebej omenili in povdarili zaslug tega ali onega plemena.

To je hiba, ki se je tekom stoletij učvrstila in se ohranila skozi vsa črnogorska zgodovina. In morda bi to posebno še dolgo živela, če bi ne bili nastopili sedanji historični odločujoči dnevi, ki bodo šli preko nje. Upati je, da, celo gotovo je, da bo Črnogora od onega dne, ko bo med svojim narodom izbrisala plemenske meje, mnogo brže spela k svojemu napredku. Sedaj vsako plemo tvori svoj posebni bataljon in poveljnik mora biti na vsak način član tega plemena — drugače ga vojska ne mara. In naj bo kdo še tako izvrsten častnik, a je iz drugega plemena — ne more obstati. Po upravnih oblasteh in sodnih sede povsodi ljudje tistega plemena, med katerim se urad nahaja. Uradnik je kot tak močjo edinole v svojem kraju. Pri reševanju raznih zadev, prošnja in drugih državnih in upravnih stvari se pred vsem vpraša za plemo osebe, katere se tiče stvar, ki je na dnevnem redu. Na plemu in rod se gleda tudi pri podeljevanju dijaških ustanov za študije v inozemstvu. Dasi se je v Črnigori že pred leti uvedla utavnost, vendar se dežela še do danes ni mogla užiteti v pravo ustavno življenje. Dokler je namreč narod razdeljen v plemena, nikakor ni sposoben za ustavno delovanje. Kajti kaj pomagajo volitve, ko je v naprej gotovo, da bo zmagal edinole tisti kandidat, ki pripada tistemu plemenu, v čegar kraju kandidira. Sposobnosti poedinca ne igrajo pri tem prav nobene vloge.

To bi bile glavne hibe sedanje plemenske razdelitve v Črnigori. Te hibe se danes splošno uvidevajo in obsojajo in vsi so prepričani, da je sedaj prišel čas, ko je treba s to uredbo obračunati. To se bo zgodilo samoposebi, ko nastopijo dejstva, povzročena po vojni. Z mečem povečana Črnogora bo nedvomno še enkrat tako velika kakor je bila dosedaj; prebivalstvo pa, ki se nahaja v osvobojenih pokrajinah, ne spada v nobeno sedanjih črnogorskih plemen in ne tvori nikakih plemenskih enot, v katerih bi se naselilo v Črnigori. To novo prebivalstvo bo kakor val pritoklo v Črnogoro in ji prineslo novo sveže življenje. Zgo-

dovina je že nešteto krat dokazala, da je tako mešanje bilo blagoslov za državo.

V tej stvari so vsi edini in vsi so polni lepih nad za bodočnost. V tem so pa tudi vsi edini, da čaka Črnogoro po vojni jako težko delo. V osvobodene pokrajine bo treba uvesti novo upravo, sodnije in šole, za vse to pa država danes nima zadostnih sredstev. Srbija in Bulgarija sta v tem oziru — kot veliko naprednejši državi — mnogo na boljšem; imata veliko število uradništva, ki ga lahko pomnožita še z vpoklicanjem umirovljencev, zato jima bo takoj mogoče razširiti državni organizem, da bo deloval na celi črti. Edina težava bo morada na šolskem polju, zlasti na srednjih šolah, za katere so jim že doslej primanjkovala učne moči. Toda v Črnigori bo glede uradništva sploh velik križ, ker Črnagora že doslej ni imela dovolj uradništva; danes še nihče ne ve, kako se bo rešilo upravno vprašanje v osvobojenih pokrajinah. Vsekako bo vsaj začetek silno težak.

Po vojni bo celo več dosedanjih ljudskih šol ostalo brez učiteljev, ker so le-ti padli v bojih; koliko bo pa treba novih šol otvoriti! Na srednjih šolah že doslej ni bilo dovolj učiteljev, sedaj bo pa treba najmanj ene — ako ne dveh ali celo treh novih gimnazij. Po deželi bo treba zdravnikov, sodnikov itd. Vsega tega Črnagora za enkrat nima in bo morala vse dobiti od zunaj. Prva njena skrb bo tedaj morala biti ta, da z ustanovami podpre čim večje število svojih sinov, da bodo mogli hitro dovršiti svoje študije in nato zavzeti posamezna mesta v domovini.

To so misli, s katerimi se danes tukajšnji krogi pečajo mnogo bolj nego z vojno, o katere uspehu ne dvomijo. Vsi so polni upanja, da bo dežela zdaj hitro napredovala.

Črnogorcev je doslej padlo mrtvih 2000; računa se, da bodo žrtve, upoštevajoč tudi tiste ranjence, ki bodo za vsako delo nesposobni ostali, narasle do konca vojne na 3000. To število je za Črnogoro vsekako veliko, a ne preveliko. Že večkrat sem v svojih pismih navedel, da se po bolnišnicah vidijo večinoma starejši ljudje — povprečno iznad 35 let. Mlajših ljudi, v letih, v katerih se navadno nahajajo vojaki v drugih državah — skoro da ni nič, ali pa le zelo malo. Vzrok je v tem, da se je večina mlajšega delavnega sveta izselila v tujino, predvsem v Ameriko. Sedaj pa, ko je vojna že skoro minila in ni več nobene nevarnosti, se v množicah vračajo.

Računa se, da je bilo teh mladih izseljencev okrog 20.000, ki so se sedaj menda večinoma vsi že vrnili v domovino. Njihov povratek za vojno nima več posebne važnosti, pač pa je pomembno, da bo vsa ta delavna moč sedaj ostala doma. Upanje je, da jim bo povečana domovina nudila delo in zaslužek in zdi se, da jih je osoda otela smrti zato, da bodo sedaj nadaljevali delo svojih v vojni padlih bratov tam, kjer so le-ti ob odhodu v boj prenehali.

Videl sem mnogo stotin teh izseljencev, ki so se vrnili iz tujine, zlasti iz Amerike. Mladi, krepki ljudje so to in samozavestni; na vsakem koraku se jim pozna, da so videli svet in se nekaj naučili. Občudovati moram zlasti njihovo treznost in resnost — in njihovo navdušenje, s katerim se vračajo. Srca niso spremenili. Gotovo se bodo po vojni z istim navdušenjem lotili pluga in motike, kakor se sedaj sablje in puške. Ako jih le polovica ostane doma — in to se gotovo zgodi — bo to velikega pomena za gospodarski razvoj in napredek Črnogore. In to je sedaj ob koncu vojne — bonum omen!

Glasba.

* **Cerkveni koncert v stolnici.** V sredo zvečer je priredilo Cecilijino društvo za stolno župnijo v Ljubljani v stolnici lep koncert s srečno izbranim sporedom. Otvaril ga je vodja stolnega zbora vlč. g. Stanko Premrl s Canestrarijevo kompozicijo za orgle. Točko prištevamo k najbolj uspešnim. Poleg prikupljive invencije skladateljeve je pripomogla do lepega uspeha še posebno spretnost mojstra Premrla v okusnem registriranju. Poznalo se je, da sedi za orglami mojster, ki pozna vse vrline svojega instrumenta in jih zna tudi izraziti. Za njim je nastopil s tremi točkami domači mojster Hladnik. V tehnični nadkriljuje Hladnik marsikoga, ki uživa sloves širših krogov; med Slovenci mu jih je malo kos. Višek je dosegel v Bachovem preludiju v registriranju, tehničnem izvajanju in umevanju. — Lovor večera je odnesel gotovo gost iz Zagreba prof. Dugan. Globoko čuteča umetniška duša združena z izborno tehniko, ga dviga med umetnike prve vrste. Nastopil je samostojno na orglah in v zvezi z orkestrom. Reihnbergerjev koncert za orgle in orkester je bil brez dvoma najlepša točka večera, nudil nam je užitek, kakršnega nam ne nudi niti vsak simfonični koncert; žal, da orkester ni dosegal višine Duganove. — Pomnoženi pevski zbor je nastopil s tremi slovenskimi komadmi, enim nemškim in dvema latinskima. Splošno je bil uspeh zelo ugoden, zlasti ako vpoštevamo težkoče, ki jih stavijo

pevskemu zboru vsi proizvajani zbori, izvzemši Gerbičevega. Da sicer soglasje med glasovi ni bilo najlepše, je vzrok v tem, da je bil zbor ad hoc pomnožen z različnimi tujimi pevci. Interpretacija je bila najlepša v Griesbacherjevi pesmi, sicer je pa vse proizvajanje dokazalo fin umetniški čut koncertnega vodje. Gosp. Premrl, povzročitelj in vodja koncerta, je stopil s to produkcijo na Slovenskem novo pot. Prvi poizkus je uspel gotovo nad vse pričakovane. Umevanje za lepo umetnost je pokazalo občinstvo v izredno veliki udeležbi. Ideja je zelo dobra. Svetne glasbe se nam nudi veliko, preveč, a ni vse dobro, ne vse zdravo. Svetna glasba se včasih oddalji od prave poti, ki jo stopa umetnost, ker išče novih smeri, novih potočkov. Cerkvena glasba pa stopa mirno, odločno in varno vedno pravo pot, goji samo zdravo, jedrnatost vsebino v najlepši obliki. Te si želimo, te nam nudite.

Državni zbor.

Gosposka zbornica.

V soboto je končala gosposka zbornica razpravo o uradniški predlogi. O predlogih gosposkozbornične komisije smo že poročali. Vse predloge komisije je gosposka zbornica sprejela in še poostrela predlogo, ker je sprejela odstavek, ki uradništvu prepoveduje pristopiti takim zvezam, oziroma društvom, ki delujejo na motenje službe. S tem odstavkom hoče gosposka zbornica onemogočiti uradnikom pasivni odpor, kar so vsi govorniki jasno in določno naglašali. Zdaj pa na nekaj opozarjamo. Ko se v zbornici naša delegacija zavzela za to, da se službena pragmatika reši po vladnih predlogih, je gromelo po listih, kako da naša delegacija sovraži uradništvo, dasi je ravno naša stranka v deželni kranjski upravi dokazala, da ji gre za to, da je uradništvo zadovoljno. Če bi stranke ne bile uganjale največje demagogije, bi bila zdaj že službena pragmatika lahko sankcionirana. Tako pa poroma predloga nazaj v poslaniško zbornico in vsa zadeva se bo vlekla liki povest o polžu in o jari kači. Ravno povest o uradniški službeni kragmatiki ljudem dokazuje, da je naša delegacija glede na službeno pragmatiko zavzemala pametno stališče, katero tudi vsi pametni uradniki odobravajo.

Armadne predloge.

Poslaniški zbornici so predložili tri važne nove zakonske načrte, ki so bili že napovedani, ko se je šlo za brambno presojno. Po prvem načrtu, ki se tiče nabave konj za armado, bodo vse konje vojaške oblasti preiskale. Lastniki konj, ki bodo sposobni za vojsko, dobe posebne razvidnice, kakršne so v okrožju naših treh severnih armadnih zborov že dolgo časa uvedene. Uvedejo se tudi vojaški uradi, ki bodo vodili spise o za armado sposobnih konjih, nadzorovali bodo ti novi uradi tudi konje in jih novačili. Ljudstvo pa mislijo podpirati s precej večjim številom vojne službe oproščenih konj, z večjo nagrado v slučaju mobilizacije in z drugimi olajšavami.

V slučaju mobilizacije rabi država do 190.000 konj. Po omenjenem zakonskem načrtu bo pa vsak lastnik konj dolžan, svoje za vojsko sposobne konje proti primerni odškodnini odstopiti državi. Konje bodo vsakih deset let prešteli, posebna komisija, sestavljena iz častnikov in uradnikov, bo na dve ali tri leta vse konje pregledala in izjavila, če so za vojno službo sposobni ali ne. O sposobnih konjih bodo morale voditi sezname občine. Če bo vojna uprava v slučaju mobilizacije konje rabila, jih bo odkupila. S to postavbo se namerava konje ohraniti doma. Znano je namreč, da so Angleži, Italijani in Srbi pred vojskami kupovali pri nas konje. Vlada je, da se konji doma ohranijo, izvoz konj prepovedala.

Nadalje je predložila vlada predlogo, po kateri se določijo odškodnine rodbinam vojakov, ki so pod orožje poklicani. Po postavi z dne 21. julija 1908 znaša odškodnina vojakom, ki morajo za svoje rodbine skrbeti, 50% v dotičnem sodnem okraju običajne mezde.

S tretjo predlogo se nameravajo urediti vprašanja o nastanjenju in o pripredah po občinah in pri zasebnikih v slučaju mobilizacije. Tej predlogi se bodo stranke brez dvoma zelo upirale, ker obsega veliko zelo trdih določil. Določa se namreč, da morajo osebno pomagati za vojne namene vse za delo sposobne civilne osebe, ki še niso 50. leta prekoračile. To pomenja, da bi ob slučaju kake mobilizacije moral vsak služiti armadi, ne glede na to, če je bil vojak ali ne. Streljati jim sicer na sovražnika ne bo treba, ker za to je določena skupna armada, bosenske čete, hrvaško, ogrsko in avstrijsko domobranstvo in črna vojska, v kateri služi vsak moški državljani, če ni izrečno črnovojniške službe oproščen, do 42. leta. A armada ne potrebuje samo za vojsko sposobnih vojakov, marveč tudi ljudi, ki delajo po skladaščih, ki nalagajo in vozijo blago in ki pišejo po pisarnah. Po tej predlogi bodo razven fabrikant-

ov in samostojnih obrtnikov odposlali civiliste do 50. leta, kjer jih bodo potrebovali. Nadalje določa novi zakonski načrt, da bo moral tvorničar odstopiti svojo tvornico vojni upravi, če jo bo zahtevala, vsak hišni lastnik bo moral vojni upravi izročiti v uporabo hiše, kmetič ji bo moral prepustiti zadnjega konja, vozove in krmo. Odškodnina ne bodo določali civilni cenilci, marveč komisije, sestavljene iz častnikov in uradnikov. Ta postavba se uveljavi ne šele ob vojski, marveč že ob slučaju mobilizacije. Civilistov, ki bodo pozvani pomagati armadi, tudi ne bo sodilo civilno, marveč vojaško sodišče po vojaških postavah.

Še hujše so pa predloge, ki so jih na Ogrskem predložili zbornici. V slučaju mobilizacije sme vlada ustaviti delovanje občin in imenovati kraljevske komisarije, ki bodo smeli brez vsake preiskave odstavljati uradnike. Hrvaški ban bo lahko sam imenoval kraljeve komisarije. Vlada bo smela ustaviti promet orožja in streliva in ga tudi zapleniti. Cenzurirala bo pošto in brzojav in lahko razveljavila društveno in zborovalno postavbo, neljubo časopisje bo lahko prepovedala. Prestopke bodo kaznovali na Ogrskem z ječo do petih let in tiste, ki bi stavkali, do treh let. Vlada sme vse civilnopravne postavbe razveljaviti in jih z naredbami nadomestiti.

Borbe pred Odrinom.

(Od našega vojnega poročevalca v srbskem glavnem stanu pod Odrinom.)

Mustafa paša, 24. novembra.

Poročal sem vam o strašni bitki na Papaz-Tepe, v kateri je srbski IV. nadstevilni polk pokazal toliko hrabrost, da prav nič ne zaostaja za slavnim nastopom VII. polka na Kumanovu. Ob tej priliki je imel IV. polk velike izgube. Tu ne smem zamolčati čudne igre usode z Belgrajčani in okoličani. V VII. polku se nahajajo vojaki iz Belgrada in okolice, IV. polk pa se večinoma sestavlja iz nadstevilnih vojakov VII. polka. Prvi bataljon IV. polka tvorijo izključno sami Belgrajčani, in baš ta bataljon je imel najhujše izgube. Tako je cel I. poziv belgrajskega okraja decimiran. Fatalnost obstoji v tem, da je ta okraj tudi v srbsko-bulgarski vojni največ trpel.

V naslednjem nekoliko podrobnosti iz bitke okrog Papaz-Tepe. Ob dnevnem svitu sta dobila I. in II. bataljon IV. polka povelje, da na sovražnika otvorita ogenj; ob 8. uri je pa bilo izdano povelje za naskok. Turki niso bili daleč, toda ločila jih je od Srbov globoka gorska preseka. Ko so Srbi zapustili šance, da izvrše naskok, so morali predvsem preko hude strmine, in tu so bili popolnoma izpostavljeni sovražnemu ognju iz pušk. Turki so streljali nanje izza trnadstropnih redut, za katerimi so bili zašancani. Žrtve so večinoma padle vsled ognja iz pušk, nasprotno pa je turška artiljerija napravila prav malo škode.

Ta bitka je dala bulgarskim in srbskim višjim vojaškim krogom povod, da so se iznova lotili vprašanja o načinu boja pred Odrinom. Ta bitka je jasno pokazala, da je ofenziva pred Odrinom najhujši način boja. Pristaši potrpljenja ravno na tem slučaju dokazujejo, da je ofenziva najdražji in najškodljivejši način. Res je, da je krog okoli Odrina vedno ožji, da se vedno bolj zateguje, toda žrtve in uspehi niso pri tem v nobenem sorazmerju. Turki nam ne morejo uiti — oni so naši. Sedaj bi jim niti peruti ne pomagale, ker imamo tudi mi aeroplane. V Odrinu se nahaja krog 150.000 duš — deloma vojakov, deloma civilnega prebivalstva; ta množica se ne more dolgo držati — ločena od vsega sveta. Še prej, predno nastopi skrajna lakota, se bo prebivalstvo uprlo in poklali se bodo drug drugega. Pristaši ofenzive trdijo, da je treba krog še nekoliko zožiti, da se bo moglo s topovi streljati na mesto. Je pa veliko vprašanje, če bi bil s tem cilj že dosežen. Vsi vjetniki iz Odrina trdijo, da so Turki zapustili mesto in da so ondoli ostali večinoma sami Bulgari in Grki. To Bulgari prav dobro vedo in zato odlašajo z intenzivnim bombardiranjem mesta. Z ozirom na to je vprašanje, ali bi se turška vojska udala, ako bi naši šrapneli začeli požigati mesto. Morda bi Turki celo uživali, ako bi videli, kako kristjani požigajo krščanske domove. Treba je dalje vpoštevati, da se turška vojska ne nahaja v mestu, marveč tabori za okopi zunaj mesta.

Zadnjič sem vam poročal, da so Turki presli v ofenzivo. Rekel sem, da je to čisto naravno, ker dobro vedo, da ne odidejo smrti. Zato pa hočejo, dokler so še živi, sovražniku prizadeti čim več škode. Verjetno pa je, da imajo Turki še drug cilj: s svojimi večnimi nočnimi izpadi hočejo bulgarsko-srbsko vojsko prisiliti, da se vzdrži v neprestani pripravljenosti in se tako do skrajnosti izmuči in otopi. V pripravnem trenutku bi nato Turki izpadli in se v obupnem boju pretolkli skozi sovražno vojsko. Našo vojsko so ti nočni napadi res že zelo utrudili. Turki dobro vedo, da se z nočnim streljanjem — zlasti kadar ni mesece — samo troši streljivo. Bili so spopadi, ki so trajali po celo noč, žrtve pa je bilo na obeh straneh komaj 5—6; toda,

kakor sem že rekel, gre Turkom tu za utrujenje naše vojske: medtem ko Turkom za te napade zadostuje par bataljonov, moramo mi celokupno zavezniško vojsko imeti pripravljeno za boj.

Nekateri višji častniki, zlasti srbski, so mnenja, da kroga krog Odrina ne le ni treba več zoževati, marveč celo raztegniti za nekaj kilometrov nazaj ter vojne čete nastaniti po bližnjih vaseh — noči so namreč postale jako predale — in tako čakati, da se Turki ali predado, ali pa poizkusijo celoten izpad. Vzdrževanje oblegovanih čet stane sicer veliko denarja, toda človeško življenje je le najdražje.

Ob Čataldži in Skadru so boji potrebni, ker te trdnjave niso popolnoma obkoljene, drugače pa je z Odrinom, kjer je okolica v krogu 150 km v naših rokah.

Naskoki so v današnji vojni, v kateri ima glavno besedo strojna puška in mitraljeza, jako nevarna stvar. Zlasti pa je naskok na sovražnika, ki se nahaja z okopi zavarovan na dobrih pozicijah, naravnost nedopusten.

Še enkrat: Odrin mora biti zadnja skrb zavezniških armad.

× × ×

Mustafa paša, 25. novembra.

Krvavi boji. — Vjetniki. — Kristjani v Odrinu. — Brat na brata. — Bombardiranje mesta. — Odrin se ziblje. — Želja po domu.

Zadnji čas se boji pred Odrinom hitro množe; bili so 15., 18., 20. in 22. novembra. Bile so to hude bitke, a vselej ponoči in na iniciativo Turkov. Prej so Turki napadali zavezniške vojske z leve strani Marice, kjer se nahaja srbska timoška divizija; ob vsakem spopadu so bili Turki grdo tepeni. Nato so začeli napadati bulgarsko armado in nazadnje srbsko donavsko divizijo. Vselej so naleteli na hud odpor in skoro vselej so morali vrhu tega popustiti kako svojo utrjeno postojanko. V boju, ki so ga izzvali v noči od 20. na 21. novembra, so izgubili vrlo ugodno postojanko Kartal-Tepe in ob tej priliki je bilo vjetih 20 turških vojakov. Med njimi se je nahajal neki mohamedanski Srb iz Bosne. Ta nam je o Odrinu povedal jako zanimive stvari. Med drugim nam je pravil — in to so potrdili tudi ostali vjeti vojaki, — da je hrana turške vojske v Odrinu jako mršava in se nahajajo v tem oziru Turki na koncu koncev. Na dan dobe po dva prepečenca, toda tudi tega dostikrat po štiri dni ne vidijo. Od časa do časa dobe vojaki prežganko. Dalje je pripovedoval, da je srbska artiljerija zadajala Turkom ob vsakem izpadu znatne izgube. Med turškimi vojniki v Odrinu da je veliko število kristjanov.

To so potrdili tudi grški begunci, ki so ob času zadnjih bitk zgrabili ugoden trenutek in pobegnili na našo stran. Pravijo, da je med vojniki veliko Bulgarov in še več Grkov. Čitateljem morda ni znano, da so pod Odrinom ob Marici navzdol do Marmarskega morja vse same čiste grške vasi in mesteca. Ko je bila 6. oktobra v Turčiji proglašena mobilizacija, so turški »askeri« (vojaki) napravili obhod po vseh grških vaseh in pobrali v vojsko množico Grkov, od katerih mnogi še nikdar vojne suknje nosili niso. Reklo se je tem Grkom, da se jih uporabi za tren, bolniško strežbo in sploh kot neborce. Ko so jih pa v Odrin pripeljali, so pa vsakemu izročili puško in 150 patron.

Grški begunci pripovedujejo, da se je cel vód krščanskih vojakov dogovoril, da pobegne, toda boji se srbskega in bulgarskega ognja. Turki krščanske vojake — Bulgare in Grke — vedno tirajo na najnevarnejša mesta.

Ko začno Srbi in Bulgari streljati na nas, se seveda vsak izmed skuša skriti za okopi — toda kakor hitro opazijo Turki našo namero, začno sami na nas streljati; ako pa turški vojaki iščejo varstva za okopi, se jim pa to dovoljuje. — Tako nam je pripovedoval grški vjetnik.

Kristjani v Odrinu stoje tako med dvema ognjema in hočeš nočeš streljajo na svoje brate osvoboditelje. Enako se je dogajalo tudi na bojiščih v Stari Srbiji in Makedoniji s Srbi in Bulgari; razlika je bila le v tem, da je bil beg na odprtem polju lažji, nego je iz Odrina.

Mislím, da ni nič hujšega, kakor če človeka prisilijo, da strelja na tistega, katerega ljubi in da nastavlja prsi ognju svojega brata. Toda disciplina v turški vojski — dokler se nahaja za okopi in pred očmi svojih višjih — je tako stroga in neizprosna, da napravi iz Bulgara ubijalca Bulgarov.

Iz tega razloga bi se morali zmanjšati spopadi pred Odrinom. Bulgarski vojskovodje v tem niso dosledni. Medtem ko odlašajo z bombardiranjem Odrina, ker hočejo štediti tamodnje krščansko prebivalstvo, pa na drugi strani dannadan streljajo na turško vojsko, v kateri je polovica kristjanov. Tu ubija kristjan kristjana in krščanske prsi se izpostavljajo krščanski puški. Bolje je torej, da potrpiamo in čakamo na trenutek, ko bodo Turki poizkusili splošen izpad; tedaj se bodo ti krščanski vojaki ločili od Turkov in prestopili k nam, tako da bomo imeli potem opravičeno in nam pravim sovražnikom Turkom. Odrinski

kristjani so bodoči bulgarski in zavezniški vojaki, zato jih je vse brez razlike treba štediti.

Ni izključena možnost, da se v enem ali dveh dneh začne obstreljevanje odrinskega mesta samega. Iz zanesljivega vira vem, da so srbsko-bulgarski šrapneli že 22. novembra padali pred mesto.

Zavezniška vojska se mora Odrinu približati le še za en sam kilometer, potem bo njena artiljerija užgala bogato odrinsko mesto. Prepričan sem, da tudi Bulgari ne bodo mogli drugače, kakor da na ta način prisilijo mesto k udaji.

Ne verjamem, da se bo na ta način dosegel uspeh, toda v teh stvarih je sploh vsaka misel negotova. Kdo ve, morda vas bom še prej, predno boste priobčili to pismo, brzojavno obvestil, da je Odrin padel ali da se vsaj ziblje.

S tem bi srbska vojska — izvzemši oddelek pod Skadrom — dovršila svojo nalogo in mogla zadovoljiti enodušni želji — katere sila je znana samo tistemu, ki je bil sam v vojni — da zopet vidi svoj dom. Nikdar človek tako ne hrepeni po domu, kakor v vojni. Srbiji se niti ne sanja, koliko se sanja o njej pod trdim Odrinom.

× × ×

Odrin gori.

Naš poročevalec iz Mustafa paše potrjuje, da je od 24. novembra najodličnejši del Odrina v ognju, ki ga je povzročilo srbsko bombardiranje.

Vesti iz Srbije.

(Izvirna poročila »Slovenca«.)

Srbi ne zbirajo čet ob avstrijski meji.

Belgrad. Trditve, da Srbi del svoje armade na sev. ru zbirajo, ni resnična. Srbija dela marveč na to, da se izogne vsemu, kar bi lahko povzročilo novo vojsko.

Različne vesti o miru.

Belgrad, 1. decembra. Bolgarski in turški pooblaščenca so včeraj dobili nova navodila, nakar so se danes dogovorili nadaljevati. Vsepeh še ni znan, a zagotavlja se, da pesimistične vesti niso opravilene. Današnja »Pravda« poroča, da Turki zahtevajo, da se takoj razpravi o miru in ne samo o premirju; s tem hočejo Turki dobiti časa za nadaljnje vojne priprave. V »Štampki« piše dr. Marković, da se je Avstrija pod vplivom Nemčije odločila, da spremeni svojo metodo nasproti Srbiji. Za to uslugi je Avstrija Nemčiji lahko hvala, vendar pa mora spremeniti tudi svojo politiko, ako hoče trajen sporazum z Balkanom. »Politika« razpravi o položaju in prihaja do zaključka, da bi odgojenje končnega sklepanja o miru in eventualna konferenca velelasti mogla biti povod velikim nesporazumljenjem. Srbija mora v vsakem slučaju z vso odločnostjo braniti svoje koristi.

Prijazen sprajem srbske vojske v Elbasani.

Belgrad, 1. decembra. Uradno se poroča, da so prebivalci mesta Elbasane, ko so dospeli tje kaj prve srbske straže, sami ponudili predajo. Takoj nato so ukorakali v mesto čete moravske divizije; prebivalstvo jih je prijazno sprejelo.

Turški topovi.

Belgrad, 1. decembra. Danes jutraj so vse turške topove, ki so jih nedavno pripeljali v Belgrad, odpravili v Kragujevac na popravek.

Odlikovanje prestolonaslednika in drugih zaslužnih oseb.

Belgrad, 1. decembra. Nekateri listi poročajo, da pride prestolonaslednik v kratkem za par dni v Belgrad; ta vest se ne potrjuje. Pač pa se poroča, da v kratkem izide ukaz o odlikovanju prestolonaslednika in drugih junških borcev; red sv. Save pa dobe tudi mnoge druge zaslužne osebe — bodisi Srbi bodisi inozemci — predvsem zdravniki in dobrotniki.

Arnavtska zavrtnost nikoli ne počiva.

Belgrad, 1. decembra. Ko je včeraj več vjetih Arnavtov opazilo, da je njihov stražnik brez orožja, so navalili nanj in ga hoteli zadaviti, kar se jim je pa o pravem času preprečilo.

Vjetniki in ranjenci v Belgradu.

Belgrad, 1. decembra. V belgrajski trdnjavi je doslej 813 arnavtskih in 1990 turških vjetnikov z oficirji. V belgrajskih bolnišnicah, kjer je bilo nad 3000 ranjencev jih je doslej umrlo 29, med njimi 12 Turkov in Arnavtov; ozdravljenih ranjencev je bilo doslej 1500 odpuščenih.

Vesti o vpoklicanju rekrutov neresnične.

Belgrad, 1. decembra. Vesti, da se vpokličejo rekruti 1913. letnika, so popolnoma izmišljene. Vojno ministrstvo izjavlja, da mu ni treba vpoklicati niti

Zemljavid Albanija.

rekrutov za leto 1912; veliko je še takih obvezancev, ki še niso bili pozvani pod orožje.

Organizacija žandarmerijskih čet za nove okraje.

Belgrad, 1. decembra. V Belgradu se snujejo oddelki žandarmerije za nove kraje. Te žandarmerijske čete imajo zameniti vojaške čete III. poziva, ki so doslej opravljale varnostno službo. Vsak oddelek šteje 50 žandarmov; na čelu stoji izkušeni žandarmerijski podčastnik. Več oddelkov je že odšlo v nove kraje. Priglasenje za vstop v te orožniške oddelke je jako številno.

Bitoljske vesti.

Belgrad, 1. decembra. Sinoči je prišlo semkaj 450 bitoljskih ranjencev; razdelili so jih po raznih bolnišnicah. Za težko ranjene so v Bitolju samem priredili več bolnišnic. V Bitolju se snuje mesina uprava; mesto se razdeli v več okrajev. Popisovanje plena po skladiščih se nadaljuje.

Zadnji bolgarski uspeh na bojnem polju.

Sofija. Oficielno se poroča, da je Javer paša z 252 častniki in 8800 vojakov kapituliral ob izlizu reke Marice. Bolgari so zarubili 8 topov in približno 1000 konj. Turki so se udali med Elsalom in Kešanom, ki ležita na cesti, ki vodi iz Dimotike v Gallipoli. Turki so se umikali proti polotoku Gallipoliju, a so jih Bolgari, ki so se na grških ladjah pripeljali, presenetili. Bolgarom sta poveljevala generala Kovačev in Todrov, ki sta se pri Dedeagaču združila.

Obleganje Skadra.

Rjeka. Črnogorski kralj Nikolaj je došel s prestolonaslednikom v glavni stan v Grudi. Kralj je nagovoril armado z govorom, v katerem je slavil njeno hrabrost, jo pohvalil in bodril, naj ostane zvesta starim vojniškim tradicijam Črnogorcev. Kralj si je ogledal postojanke in izdal povelja za napad. V soboto popoldne so Črnogorci Skader iz velikih topov obstreljevali. (Medtem se je pa že premirje sklenilo.)

Rjeka. Iz črnogorskega glavnega stana v Grudi se poroča, da so Črnogorci dve uri obstreljevali Skader. Velike kroglice so padale v mesto in so brezdvomno napravile veliko škodo. V nedeljo jutraj so Črnogorci ob ugodnem vremenu nadaljevali akcijo. Kralj se je podal med vojake in je osebno poveljeval. Razpoloženje Črnogorcev je izvrstno.

Sveti mir.

Tudi avstrijsko-srbski spor se mirno reši.

Med balkansko zvezo in Turčijo se kmalu sklene trajen mir. Premirje je namreč že sklenjeno. Turek ostane po milosti Evrope v Carigradu in v okolici približno do reke Marice.

Vojska med Turčijo in balkansko zvezo se je začela 8. oktobra 1912 z izročitvijo zadnje diplomatske note Črnogore Turčiji in je trajala do sobote, 30. novembra 1912. Je torej trajala 53 dni.

A tudi spor med Avstrijo in Srbijo zaradi Albanije se, kakor vse kaže, v miru reši. Danes se izve za pomembne izjave, ki zopet potrjujejo, da gre za to prva in največja zasluga Nemčiji. »Wesser Zeitung« pravi, da Nemčija ni mogla obnoviti svojega postopanja ob aneksijski krizi, ker ne sme od sebe Rusijo odbiti. Seveda so bili zato gotovi bojeviti krogi v Avstriji nekoliko presenečeni, a dosegel se je le glavni smoter Nemčije, to je mir. »Leipziger Neueste Nachrichten« celo pišejo, da je Nemčija Avstrijo »izdala«.

Rusija je po vplivu Nemčije nekoliko odnehala, tako da ne nasprotuje več avtonomiji Albanije in zahteva za Srbijo zgolj gospodarsko postojanko ob jadranskem morju. Po vplivu Rusije je tudi Srbija nekoliko popustila. Avstrijska diplomacija tako nima več povoda resnejše nastopiti. Tisti nemški listi, ki so za vojsko hujskali so zelo blamirani.

Veliko je pripomogla tudi Anglija, da se je sporno vprašanje mirno rešilo. Med Nemčijo in Anglijo vlada glede tega vprašanja popoln sporazum. Po njeni iniciativi se vrši kmalu neobvezno posvetovanje evropskih diplomatov, ki bo izkušalo vsa pe-reča vprašanja končno urediti. Zdi se pa, da so že Bulgari s Turki pri Čataldži sklenili take mirovne pogoje, kakor odgovarjajo željam velelasti.

Blagoslov miru se torej ohrani!

Evropski narodi so se oddahnili.

× × ×

PREMIRIJE SKLENJENO.

ZAČNO SE MIROVNA POGAJANJA.

Carigrad, 2. decembra. V soboto zvečer okoli 10. ure se je pričelo v Carigradu govoriti, da je turški ministrski svet pri-trdil pogojem o premirju med Bulgari in Turki in da je sultan izdal irade, ki dovo-ljuje turškim pooblaščencom podpisati za-pisnik o premirju.

Carigrad, 2. decembra. Govorice, da je Turčija odobrila zapisnik o premirju, se potrjujejo. Posebna delegacija, ki jo vodi turški trgovinski minister Rešid paša in no-tranji minister, se poda v Čataldžo.

Carigrad, 2. decembra. Prvi sultanov pobočnik se je podal, spremljan z drugimi sultanovimi pobočniki, v turški glavni stan, da pozdravi v sultanovem imenu častnike in jih v njegovem imenu obdaruje.

Sofija, 2. decembra. Uradno se potrjuje, da se je premirje podpisalo. Bulgari so svojo prvotno zahtevo, da morajo Turki predati Odrin, opustili. Turki so opustili blokado obrežja ob Črnem morju.

Pariz, 2. decembra. »Matin« poroča, Prvi sultanov tajnik je, ko se je v Bakčiköju sklenilo premirje, odpotoval v Carigrad, da predloži sultanu zapisnik v potrdilo. Nizami paša in Rešid paša sta odpotovala v Bakčiköj. Sodi se, da se določi kraj za mirovna pogajanja, ki se takoj prične.

Carigrad, 2. decembra. Zapisnik o pre-mirju določa:

1. Premirje se sklene za 14 dni.
2. Turška armada in armade zavezni-kov ostanejo v svojih dosedanjih postojankah.
3. Nobena stranka ne sme nadaljevati utrdb ali pa pošiljati na bojišče nove čete in municijo.
4. Oblegani trdnjavi Odrin in Skader se v teh 14 dneh tako preskrbe z živžom, da jim dobavijo vsak dan sproti potrebno množino živil.

Berolin, 2. decembra. »Lokalanzeiger« poroča, da obdrže Turki Lozengrad in Odrin. Mejo bo tvorila črta ob Enosu. Al-baniji podeli smoupravo pod vlado princa Medjida.

Diplomatični položaj.

ANGLEŠKI PREDLOG.

SOGLASJE MED NEMČIJO IN ANGLIJO.

London. »Pall Mall Gazette« izjavlja, da pričakujejo v Londonu odločitve vele-vlasti glede na Greyev predlog o posveto-vanju velesil o balkanskem vprašanju vsak

Ismail Kemal bey, šef provizorične albanske vlade.

dan. Predlog so povsod dobro sprejeli. Velevlasti še sestavljajo odgovore, a radi se, da bodo zadovoljivo odgovorile. Ker se Nemčija popolnoma sklada z Anglijo, to jamči, da se predlog sprejme. Kraja, kjer bi se posvetovali, še niso določili. Najbrže se izbere London.

Drobne vesti.

Pariz. Brodovje grških torpedovk se je 29. t. m. cel dan nahajalo ob vhodu v Dardanele, da krije izkrcanje Bolgarov v Dedeagaču. Torpedni rušilic »Doxa« je izkušal vdreti v dardanelsko morisko ožino, a ga je turška posadka v utrdbi Sedilbahra se pravčasno opazila in streljala nani, ne da

nila proti Grčiji, ki je zasedla otok Saseno pred Valono, da pa bo Grčija po sklenjenem miru morala otok zapustiti, ker Italija in Avstrija ne dopustita zasedenja Valone.

ALBANSKI SO ŽE NEEDINI.

Dunaj, 2. decembra. »Zeit« poroča, da se je med Albanci že 24 ur po proglasitvi neodvisnosti pojavil spor. Krščanski albanski odsek »Skanderbeg« v Elbassanu je proti izvolitvi mohamedanca Kemal beja za provizoričnega šefa vlade protestiral, češ, da je fanatičen musliman. Albanija se mora krščansko vladati ali pa se razdeliti.

JUŽNOITALIJANSKI ALBANSKI.

Rim, 2. decembra. Ministra Giolitti in San Giuliano sta dobila od južnoitalijanske kolonije brzojavki, v kateri se naprošata, naj neodvisnost Albanije pripoznata in proti delitvi nastopita. Zastopniki sicilskih Albancev so na shodu v Palermu sklenili enako resolucijo na laško vlado.

25.000 ALBANCEV POD OROŽJEM?

Dunaj, 2. decembra. »Reichspost« poroča iz Kotora, da se je neodvisnost Albanije proglasila v Draču, Tirani, Kroji, Pekini, Valoni, Beratu, Argyrokastru, Teplini in najbrž tudi v Premedi 27. m. m. Zbralo se je 25.000 oboroženih Albancev pod vodstvom Rizza beja in Boljetinca.

KANDIDATI ZA ALBANIJO.

Berolin, 2. decembra. Dozdaj so se pojavili za Albanijo sledeči kandidati: Princ Ahmed Fuad, Kemal bej, princ Medžid, princ Karol rumunski in princ Napoleon.

SRBIJA VZTRAJA?

Dunaj, 2. decembra. »Neue Freie Presse« poroča iz Belgrade, da Srbija vztraja na tem, da dobi jadransko pristanišče.

»LOKALANZEIGER« TRDI, DA SE SRBI PROTI AVSTRIJI PRIPRAVLJAJO.

Berolin, 2. decembra. »Lokalanzeiger« poroča v nasprotju z izjavo srbskega tiskovnega urada, da je Srbija poslala na bosansko mejo čete iz Bitolje, kakor tudi topove, ki jih je imela pred Skadrom in Odrinom. (Če je to res, je to smatrati le za pripravo za vsak slučaj.)

NEMŠKO ČASOPISJE V RAJHU JE ZA SRBIJO, LE »KREUZZEITUNG« SE BOJI ZA — TRST.

Berolin, 2. decembra. »Morgenpost« piše, da mora Nemčija in tudi Italija srbsko zahtevo po jadranskem pristanišču podpirati iz trgovinskih razlogov, ker bi se na ta način Srbija, Nemčija in Italija emancipirale v gospodarskem pogledu od Avstrije. Italiji ne konvenira draga pot preko Soluna, Nemčiji pa ne visoki tarifi donavske parobrodne družbe in avstrijskih železnic. — »Kreuzzeitung«, organ konservativcev, pa piše, da bi pozicija Srbije ob Adriji oslabila trgovsko in strateško zvezo Hamburg—Trst, kar da bi ne bilo v interesu Nemčije.

ANGLEŽI HOČEJO TUDI PROFITIRATI. Kairo, 2. decembra. Proklamacija angleškega protektorata nad Egiptom je sklenjena stvar in se izvrši baje januarja prihodnjega leta.

AFERA PROCHASKA. — ZAHTEVE AVSTRIJE.

Dunaj, 2. decembra. V tukajšnjih diplomatskih krogih se govori, da bo avstrijska vlada glede afere Prochaska od Srbije zahtevala, da ima Pašić prositi avstrijsko vlado za oprostitev. Škoda, povzročena v Prizrenu, se ima povrniti. Ima se prositi za oprostitev tudi konzula Prochaska samega. V Belgradu ima en srbski polk z zastavo in godbo pred avstrijskim poslaštvo defilirati. Generala Jankovića se ima odstaviti. Častnike in moštvo, ki je v Prizrenu povzročilo izgrede, se ima kaznovati. Upajo, da Srbija to sprejme.

DANEV V BUKAREŠTI.

Bukarešt, 2. decembra. Predsednik bolgarskega sobranja Danev je odpotoval iz Čataldže, kjer je prisostvoval mirovnim pogajanjem v Bukarešto, da tam začne pogajanja glede kompenzacij, ki se imajo priznati Rumuniji.

NEMČIJA ČRNIGORI.

Rjeka, 2. decembra. Nemški poslanik je v imenu svoje vlade kralju Nikiti izjavil, da Nemčija nikakor ne bo preprečevali črnogorskih strateških operacij, da pa stoji glede avtonomije Albanije na istem stališču kakor Avstrija in Italija.

POSEBNA RUSKA MISIJA V BELGRAD IN SOFIJO.

Belgrad, 2. decembra. Oficielno se poroča, da dospeta v Belgrad in Sofijo posebni ruski misiji, katerim bosta stala na čelu ruska velika kneza. Ta stvar je baje toploti Srbijo nagnila do neodjenljivosti.

LOJALITETNA MANIFESTACIJA KAROLA LINHARTA.

Dunaj, 2. decembra. Nemški listi poročajo: V Ptuj se je vršila velika lojalitet-

na manifestacija, katere se je udeležilo 500 »slovenskih« kmetov. Prvi je govoril nemško Ornič, za njim slovensko Karel Linhart. Poslala se je brzojavka cesarju.

BORZA JE ZADOVOLJNA.

Dunaj, 2. decembra. Današnja borza je izborna poslovala. Kreditne akcije so poskobile za 6, alpinske za 19, državnoželezniške za 12, Skoda za 10 K t. d.

ODSTOP RUSKEGA NOTRANJEGA MINISTRA.

Berolin, 2. decembra. »Vossische Zeitung« poroča, da odstopi ruski notranji minister Makarov.

REVOLUCIONARNO GIBANJE V RUSIJI.

Peterburg, 2. decembra. V Moskvi stavka 20.000 delavcev. Gojenci trgovske šole v Moskvi so priredili demonstracijo, ki se je končala jako krvavo. V Rigi so bile velike demonstracije. Množica je prepevala revolucionarne pesmi in je policija množico z orožjem naskočila. V Harkovu stavkajo delavci tovarne lokomotiv.

SRBI V DRAČU.

Drač, 2. decembra. Srbske čete so pred dvema dnevnoma zasedle laško šolo. Laški konzul je storil pri srbskem poveljeniku tozadevne korake.

OPERACIJE NA KIOSU.

Atene, 2. decembra. (Oficielno.) Polkovnik de la Grammatica je blokiral turško »armado« na Kiosu.

GRŠKI VOJNI PLEN.

Atene, 2. decembra. (Oficielno.) Število v Solunu zajetih turških vojakov znaša 25.000, častnikov pa 1000. Zaplenjenih je bilo 70 topov, 30 mitraljez, 1200 konj, 800 tovrnih živali in 75.000 pušk.

SPOR ZARADI SOLUNA.

Sofija, 2. decembra. Oficielno se poroča, da so Solun zavzeli Bolgari, ne pa Grki, in se zato doprinašajo trdni dokazi. Bolgarski prestolonaslednik je privolil v to, da Grki prvi v Solun vkorakajo, le zato, ker je grški prestolonaslednik starejši. Iz poročila se da sklepati, da Bolgarija in Grčija glede Soluna nista domenjeni.

KAKO SO GRKN SOLUN »ZAVZELI«.

Sofija, 2. decembra. V oficielnem poročilu generala Todorova, ki se je danes objavilo, se izjavja, da so Bolgari stali že pred Solunom in Turke porazili, Grki pa so stali 17 km stran od Soluna. Turški poveljnik se je med tem zvito obrnil do grške armade in se glede predaje z njo dogovarjal. Grki so mu dovolili ugodnejše pogoje, nakar se je udal Grkom, a primoran po Bolgarih.

GRŠKI NAPAD NA BULGARSKEGA GENERALA V SOLUNU.

Dunaj, 2. decembra. Senzačna »Volkszeitung« poroča, da so pijani grški vojaki v Solunu napadli bulgarskega generala Petrova. Petrov da je potegnil sabljo in dva vojaka ubil, več drugih pa ranil.

RED V SOLUNU.

Atene, 2. decembra. (Oficielno.) Vojaski guverner v Solunu je odredil in tudi izvedel razoroženje vseh prebivalcev brez razlike narodnosti in vere.

SRBSKA PROPAGANDA NA OGRSKEM?

Dunaj, 2. decembra. Ogrski korespondenčni urad poroča, da so se prebivalci vasi Mokri oblastem uprli, češ, da ima odsej zapovedovati Srbiji. Nabili so se ponoči cirilski manifesti. Nastopiti je moralo orožništvo. Odpošiljajo se ogromne vsote v Srbijo.

ŠOLE V ZEMUNU ZAPRTE.

Budimpešta, 2. decembra. »Az Est« poroča, da so v Zemunu vse šole zaprli.

DVA RUSKA ŠPIJONA?

Dunaj, 2. decembra. »Deutsches Volksblatt« poroča, da so v Przemyslu zaprli dva ruska špijona, ki sta se preoblekla v ženski.

PRINC DANILO RANJEN?

Pariz, 2. decembra. »Matin« poroča, da je bil princ Danilo pri obleganju Skadra ranjen.

SRBSKI PRESTOLONASLEDNIK.

Solun, 2. decembra. Semkaj je dospel nečak kralja Petra, princ Aleksij. Danes pričakujejo v Solunu prestolonaslednika Aleksandra, ki dospe iz Bitolje.

DVA AVSTRIJSKA VOJAKA POVOŽENA.

Trst, 2. decembra. »Piccolu« 30. t. m. iz Budimpešte poroča: Iz Szekesfehervara se poroča, da je vlak povozil dva vojaka, ki sta stražila železniški most pri Bicski.

PRISILNI POTNI LISTI V PROMETU S SRBIJO.

Budimpešta, 2. decembra. Ogrsko ministarstvo je zopet uvedlo prisilne potne liste v prometu s Srbijo.

× × ×

CESARJEVO ZDRAVJE JE IZBORNO.

Dunaj, 2. decembra. Z ozirom na govorice, da je cesarjevo zdravstveno stanje nepovoljno, je naš korespondent od merodajne strani izvedel, da je cesarjevo zdravstveno stanje naravnost izborna in trajno in ne kaže cesar niti najmanjše sledi kake indispozicije. Cesar je sprejel včeraj v avdienci več oseb, med njimi ministrskega predsednika grofa Stürgkha.

IZJEMNI VOJAŠKI ZAKONI V OGRSKI ZBORNICI.

Budimpešta, 2. decembra. Izjemni vojaški zakoni bodo v odseku že danes rešeni in sprejeti, plenum pa jih sprejme že ta teden.

MANIFESTACIJA VOJAŠTVA V ZADRU.

Zader, 2. decembra. Tu se je vršila lojalitetna manifestacija vojaštva. Vojashtvo je priredilo mirozov in zaklicalo cesarju trikrat »Hurrah!«

SMRTNA OBSODBA.

Augsburg, 2. decembra. Porota je razsodila, da se odseka glava 24letnemu Mayerju, ker je usmrtil svojega mojstra.

Izpred sodišča.

POROTNE OBRAVNAVE V NOVEM MESTU.

Uboj.

Janez Sulc iz Škocjana, Franc Rabzelj iz Škocjana, Franc Lindič iz Dolenjevasi, Aleksander Lipej iz Starevasi in Rudolf Cesar, rojen v Tetabanyji, so v noči od 8. na 9. julija t. l., ko so imeli pri posestniku Antonu Jermanu v Modrušah in pri Antonu Markotu v Zburih ženitovanje, prišli »voglarit«. V Zburih so prišli hlapci graščaka Ulma: Franc Lužar, Alojz Pintarič, Jakob Janc, Miha Blažič, Anton Serač in Anton Tošek. Ti zadnji so se okoli 1. uri ponoči vračali domov. Med potjo se je tem pridružil tudi Kirn. Ko so prišli ti fantje do kopelice, ki stoji na križišču v Zburih, so postali in se razgovarjali. Nankrat pa se je začel od Peršetove gostilne, ki je na klanecu, klic »hura, auf!« in priteklo je s klanca proti njim pet ali šest fantov, z železi in plankami oboroženi. Al. Pintarič, nič slabega sluteč, odide fantom nasproti, a takoj so padli s plankami in železi po njem, da se je zgrudil nezavesten. Potem so naskočili Franceta Lužar in ga pobili na tla. Janc in Blažič pa sta, ko sta dobila po hrbtu, zbežala. Planili so potem na Antona Serača in ga pobili na tla. Na tleh ležeče so potem še neusmiljeno topili. Odstranili so se šele, ko so slišali in čutili, da je Dulc, vodja tolovajev, nehal tepsti. Cesar, Lipej in Rabzelj pa so se še enkrat vrnili in začeli znova po tarnajočemu Lužarju in Seraču udrihati. Vpili so: »Čakaj, še dihaš, le op njem!« Rabzelj je tudi zagrabil Serača in ga vlekel proti potoku, da ga vrže v potok, a sta mu tovariša zadržala. Obtoženci so šli potem na nasvet Dulca proti Škocjanu, češ, da se ne bi izvedelo, kdo je one, ki so ležali pri kapelici, pobili. Šli so v gostilno Dulc, tam se umili in na zmago pili. Franc Lužar je radi zadobljenih poškodb umrl, Alojz Pintarič je zadobil 13 težkih poškodb, Jakob Janc tudi težko poškodbo, nalom leve podlehnice, Miha Blažič istotako, zlomljena mu je bila leva nadlanska kost, Antonu Srčiču pa so zadali smrtonosno pohabljenje, vdrte lobanje in veliko drugih poškodb. Vsi gori omenjeni so bili radi hudodelstva uboja in težkih telesnih poškodb obsojeni, in sicer: Dulc, Rabzelj in Lipej v pet in pol letno, Lindič in Cesar v triletno ječo, vračunajoč preiskovalni zapor.

»Slov. Straža« potrebuje pomoči!

— Za Miklavževe priredbe priporočamo, naj se mladini dele slike A. M. Slomška z najlepšimi reki slavnega apostola. Ena trobarvna slika samo 5 vin. Naročila sprejema »Slov.

Straža« v Ljubljani. Kjer med ljudsko šolsko mladino še niste razdelili Slomškovih podob, storite to takoj — sedaj ob Miklavžu ali v Božiču!

Ljubljanske novice.

Ij Miklavžev večer v veliki dvorani »Uniona« v četrtek 5. t. m. bo letos po sijaju prekosil vse prejšnje Miklavževe večere. Začetek točno ob 7. uri zvečer. — Vstopnice se prično prodajati v veliki dvorani od 10. ure dopoldne dalje, zvečer od 6. ure dalje pa pri blagajni pred veliko dvorano. Darovi za udeležence se sprejemajo samo v četrtek od 10. ure dopoldne do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Ij Znanstveni večeri Leonove družbe. Zaradi Miklavževega večera predavanje ta teden odpade. V četrtek 12. decembra bo predaval g. Fr. Terseglav o Izlamu.

Ij Katehetska konferenca za mesec december bo v sredo 4. t. m. ob petih popoldne v posvetovalnici Kat. tisk. društva. Na sporedu je pouk (kateheza) o sv. maši za srednjo skupino ljudskih šol. Referent katehet Zaplotnik.

Ij Brat ubil brata. V soboto zvečer je bila končana porotna obravnava proti posestnikovemu sinu Francetu Burgerju, ki je ubil svojega brata. France Burger je bil obsojen na sedem let težke ječe. S to porotno obravnavo je bilo porotno zasedanje zaključeno.

Ij Umrl je bivši zdravnik avstrijske mornarice g. dr. Anton Melzer, star 71 let.

Ij Na železniški progi ponesrečeni infanterist Anton Prestl, katerega je pri Vodmatu povozil tovorni vlak, je umrl. Pokopali so ga v petek.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 1. decembra 1912.

Pšenica za april 1913	11-96
Rž za april 1913	10-49
Oves za april 1913	11-06
Koruza za maj 1913	7-71

Kanarčki

pristni harcarji (Edelroller), domače reje, izvrstni pevci se priporočajo po nizkih cenah, 8, 10, 12 in 20 K. Franc Omahna, Ljubljana, Mesni trg 10. 3751

Globoko potrim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretresljivo vest o bridki izgubi naše iskreno ljubljene dobre in nepozabne soproge, ozir. matere, tete, gospe

Marije Staré

ki je danes dne 1. decembra ob 1. uri ponoči po kratki, a jako mučni bolezni, v 64. letu svoje starosti, previdena s svetotajstvi za umirajoče, mirno v Gospodu zapovala.

Zemeljski ostanki nepozabne rajnice se bodo spremili k večnemu počitku na šmartinsko pokopališče dne 3. decembra ob 3. uri popoldne. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v dekanijski cerkvi v Šmartnem pri Litiji.

Drago pokopnico priporočamo v blag spomin.

Štino-Šmartno pri Litiji, 1. dec. 1912.

Josip Staré star., knez Windischgrätzov upravitelj v pok. — Josip Staré ml., c. kr. davčni uradnik. — Fani Ocvrk, nečakinja.

Razglas.

V Sp. Šiški št. 232 se proda dne 4. decembra ob 9. uri na javni dražbi raznovrstno

ključavničarsko orodje

3765 2-1 Fran Kmetič.

Stanovanje ali lokal za trgovino

dalje

3762

— velik stekleni salon —

pripraven za delavnico se odda na Tržaški cesti št. 21 (nasproti Tobačne tovarne.)

Mi iščemo

marljivih sotrudnikov!

Oddelek za srečke

Češke industrijske banke.

Zastopstvo za jugoslovansko ozemlje, Ljubljana. 3763

Star Turek o osodi svoje domovine.

Prof. A. Bezenšek.

Sofija, 25. novembra.

Cujte, kako opisuje star, sivobrad Turčin svojo osodo nasproti dopisniku ruskega lista »Golos Moskvi«:

»Mi Turki vemo, da nam kristjani ne boste storili ničesar hudega. Vi imate zakone, ki jamčijo posest grude, katero obdelujete.« Turki živijo v Bulgariji v severnoiztočnih krajih, v Topluku, so jako zadovoljni s pravicami, ki so enake za vse bulgarske državljane. Obdelujejo svoja lastna polja prav pridno, in zdaj, ko so Bulgari v vojni, pomagajo še njih ženam njive orati in sejati. Vsak kmet v Bulgariji, naj je Turek ali kristjan, ve, da je pridelek njegovih rok njegova lastnina. Po turškem zakonu je pa zemljišče lastnina tistega, kdor ga obdeluje.

»Naši uradniki pa zakon često zlorabljajo. Jaz sem star, star in ubožen. Nekdaj sem imel svoj kos polja, sadunosnik in vinograd.« Turki sicer vina ne pijejo, a radi zobjejo grodje in pijejo »šarap«, to je neskisano vino, mošt. — Nimam sinov, imam samo dve hčeri; žena mi je umrla. — Pri mohamedanih je sicer mnogoženstvo dovoljeno, a siromaki se iz gmotnih ozirrov temu odrečejo. — Moj sosed mi je začel zavidati moje blagostanje. Poda se k okrajnemu glavarju, »mutesarif«, in mu reče: »Moj sosed je že star, pa ne more več obdelovati svojega polja; bolje bi bilo, da se dajo njegove njive, vrti in sadunosniki meni, ki imam več sinov.« (Hčerke in žene so pri Turkih brezpravne kot naslednice. — In kaj se je zgodilo? Niti prošnje, niti denar, ki sem ga mogel šteti glavarju, ni nič pomagalo. Zdaj sem jaz ubožen, moje hčerke so dekletke pri istem mojem sosedu, a jaz hodim kot berač okoli. — Hčerkam ni nič drugega preostalo, kakor da so šle k sosedu, ki je na tako krivičen način obogatel — v harem. — Na pošten način ni mogoče živeti, ker ni pravice najti. Zato Turki z radostjo pričakujemo, da pade naša od Alaha prokleta vlada. Tudi mi hočemo živeti.

ZA MIKLAVŽA.

Najkoristnejša darila so dobre knjige, ki bistrijo otrokom razum, vzgajajo voljo in vplivajo blažilno na srce. Dobra knjiga, ki kaže korist dobrega dejanja in posledico hudega, koristi in vzgaja otroka tako kakor dober zgled. Za Miklavžovo darilo priporočamo vse letnike »Angeljčka«, ki se dobi od letnika 1893 dalje. Primerne povestice, lepe pesmice in mične sličice bodo otroka ne le razveseljevale, temveč tudi vzgajale. Vsak letnik velja vezan samo 1 K.

Našim malim. Vzgojne slike iz svetega pisma, posebno iz Kristusovega življenja. Slike z besedilom 90 vin.

Kdor hoče svojim malim napraviti res veselje, naj jim podari to knjigo, ki bo po svojih krasnih slikah in ljubkem besedilu blažila otroško dušo in navduševala srce za vse dobro in lepo. Poučno besedilo pojasnjeno s slikami bo olajšalo tudi katehetski pouk.

Robinson starši. Povest s podobami 1K 40 vin., na kartonu 1 K 90 vin. — To je po celem svetu znana in povsod udomačena povest o Robinsonu in njegovih čudovitih dogodkih v okrajšani obliki.

Vsak ve, kako zanimajo taki dogodki ravno živahno otročjo domišljijo. Knjižica ima silno lepo opremo in umetniško izdelane, večbarvne slike, ki bodo tudi odraslega človeka zanimale in zabavale.

Slovenski A-B-C v podobah. Velja broš. 80 vin., vez. 1 K 20 vin.

Na podlagi te knjige se bodo otroci igranje in mimogrede naučili brati, še predno prično hoditi v šolo. Povsod je upoštevan pristni otročji razum, tako da otrok sam ne ve, kdaj kako črko spozna in si jo zapomni.

V zverinjaku. Knjiga s podobami 90 v, izdaja na močni lepenki 1 K 50 v.

Ta knjiga je za otroke velikega pomena; v nji so namreč naslikane raznovrstne tuje in domače živali in poleg vsake slike je kratka pesmica, ki označuje bivališče in glavne navade dotične živali. Knjiga bo prinesla otrokom obilo koristi in veselja.

H tra vožnja po železnici. Knjiga s podobami 1 K 60 vin.

Ni predmeta, ki bi vzbudil v otroški glavi toliko zanimanja in začudenja kot ravno železnica s svojimi hišicam podobnimi vozovi in sopihajočo lokomotivo. Ker je v tej knjigi polno podob in so orisani vsi glavni prizori iz železniškega življenja, bodo imeli otroci z njo gotovo največje veselje.

Koristno darilo so tudi Spillmanove povesti, izšlo je 19 raznih zvezkov; vsak zvezek, ki je sam zase celotna povest, velja samo 40 vin. ali 60 vin. Seznamek pošljemo na zahtevo. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

ZA BOŽIČNO DOBO PRIPOROČAMO CERKVENIM ZBOROM SLEDEČE SKLADBE:

Hribar p. Angelik: **Advetne in božične pesmi** za mešani, deloma moški zbor. Part. 2 K 40 vin., glas po 6 vin.

Grum Anton: **Pet božičnih pesmi** za mešani zbor, soli in orgle. Part. 60 v. Chloudowski dr. Anton: **Božične pesmi** za mešani zbor. Part. 1 K 30 vin.

Sieherl Jos.: **Božične pesmi**, Riharjevi in drugi napevi za mešani in moški zbor. Part. 1 K 20 vin, glas po 30 v.

Hladnik Ig.: **Četvero božičnih pesmi** za mešani zbor. Part. 80 vin.

Mihelčič Al.: **Božične pesmi** za mešani zbor. Part. 1 K 40 vin.

Kimovec Fr.: **Rihar renatus**; zbirka cerkvenih pesmi za mešani zbor. Part. 3 K, glasovi po 40 vin.

Leban Janko: **Zbirka cerkvenih pesmi** za mešani zbor. Part. 1 K 40 vin.

Hladnik Ig.: **Dva božična slavošpeva** za mešani zbor, soli in orgle. Part. 1 K.

: Naročite „Slovenca“ :

Ob periferiji mesta se odda za februar moderno 3760

stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinalni. — Naslov v upravnistvu pod šte. 3760

Elektrotehniška delniška družba

prej

1018

Kolben in dr. Praga Vysočany.

Dinamo stroji, elektriški motorji. Naprave za elektriško razsvetljavo in prevojanje elektriške sile. Električni obrat vseh vrst. Ventilatorji. Turbo-generatorji, elektriške železnice in lokomotive, žerjavi in dvigala. Obločnice in žarnice vseh vrst.

Vodne turbine vseh sestav, (Francis, Pelton). Točna, cena in hitra popravila vseh elektriških strojev od drugih tvrdk. Vse potrebe za inštaliranje.

Nedosežne in od poznavateljev odlikovane so kavine mešanice

Karla Planinška

prva ljubljanska veleprazarna za kavo

Dobivajo se v prazarni na vogalu Dunajske ceste — Sodne ulice in v moji trgo in s specerijskim blagom Dunajska cesta šte. 6.

s tremi poslopji in velikim vrtom blizu cerkve, Jernejeva cesta št. 39, Spod. Šiška, se iz proste roka ceno proda. Več se poizve pri Antonu Wisjanu, sedlarju, Celovška cesta 67, Spod. Šiška. 3740

Božične pesmi

Zložil

Alojzij Mihelčič.

Naroča se v Katoliški bukvarni v Ljubljani in pri skladatelju v Metliki. 3741

Pozor trgovci!

Od sobote, dne 9. novembra, dalje se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dollenza v Prešernovi ulici pod tovarniško ceno. 3529

Miklavž

kupi najceneje razno sveže domače pecivo, »Miklavže«, »hudobce«, bonbonjere, šibe itd. pri

Jakobu Zalazniku

slašičarju v Ljubljani. 3755

Priporoča se domača najnovejša konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta šte. 3.

Sprejemajo naročila po meri ter se izvrše točno in solidno.

1183 Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Izgotovljene obleke

za moške in otroke v veliki izbiri po zmernih cenah v manufakturni trgovini

2934

Ljubljana Pri Škofu zrav. škofije

Prodaja konkurzne zaloge.

V konkurzu gospoda Josipa Tomšič v Ilirski Bistrici proda se konkurzna zaloga, obstoječa iz železnine, galanterijskega in mešanega blaga, pohištva in trgovinske opreme i. t. d. v inventurni vrednosti 4662 K 39 v **ofertnim potom v celoti — en bloc** — najboljšemu ponudniku. Pismene ponudbe z vadijem 400 K (štiristo kron) poslati je najdalje do 15. grudnia 1912 oskrbniku konkurzne mase. Došle ponudbe odprejo se 17. grudnia 1912 ter se sprejme le najvišji ponudek; upravitelj konkurzne mase pa si pridrži pravico zavrniti posamezne ponudbe brez navedbe vzrokov.

Vsak ponudnik je vezan na svojo ponudbo do 20. grudnia tega leta. Ako se sprejme ponudba, kar se dotičnemu ponudniku naznani pismeno do 20. grudnia t. l., položiti je kupnino v gotovini na roke konkurznega upravitelja ter mora združitelj prevzeti zalogo takoj po kupninski položbi.

Inventurni zapisnik in zaloga sta na ogled v uradnih urah do 15. decembra 1912.

Upraviteljstvo konkurzne mase ne prevzame nobenega jamstva, tudi ne za kakovost, niti množino blaga, navedeno v inventurnem zapisniku.

Dr. Alojzij Žnidarič

c. kr. notar v Il. Bistrici kot konkurzni upravitelj.